

Elektroniline kuukiri

Tuletame meelde:

2011nda aasta kolmanda voo projektitaotlused tuleb esitada hindamiseks Võrtsjärve Kalanduspiirkond MTÜ-le hiljemalt **07.09.2011**

Taotlusi võetakse vastu aadressil Vaibla küla, Jõesuu, Viljandimaa, Võrtsjärve Külustuskeskuses T-R kella 10.00 – 16.00 ning elektrooniliselt esitades aadressile: jaanika@vortsjarv.ee

Infot taotlusvormide kohta leiate MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkonna kodulehelt:
<http://www.vortskalandus.ee/projektitaotlused/>

Soomlased külastasid Võrtsjärve piirkonda

29-30.08 külastasid Võrtsjärve piirkonda kolleegid Soomest, et arutada rahvusvahelise koostööprojekti esitamist Leader programmi.

Projekti „Järvi HOI“ eesmärgiks on kalamajanduse meetmete tõhustamine, praktika ja rahvusvahelise koostöö arendamine Eestis, Soomes ja Ungaris.

8-liikmelise grupi osavõtjate seas olid peamiselt Vesijärvi ja Enäjärvi piirkondade ja kohalike Leader tegevusgruppide esindajad. Arutati võimalikke projektitegevusi kalanduse vallas ning otsustati allkirjastada eellepingud erinevate partneritega. Eestipoolseid partnereid Võrtsjärve ääres esindavad Eesti Maaülikool, Võrtsjärve Ühendus MTÜ ja Võrtsjärve SA.

MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond

Võrtsjärve Kalanduspiirkond MTÜ pole Leader programmis projekti partnerina kahjuks abikõlbulik.

Eestis on rahvusvahelise koostööprojekti ülemäär 200 000 €. Toetusprotsent sõltuvalt tegevustest on kas 100% või 75%.

Eesti partnerid arutavad võimalike projektitegevustena järgmisi teemasid:

- roost puhastatud koridorid ning mõrrapüügi katsetused, arvestades Neusiedler See kogemusi Ungaris
- harrastuskalapüügi alased uuringud Võrtsjärvel
- kalepurjeka ehitamise kursused

Foto autor: Maarit Teuri, Ykkösakseli ry

Lõplik projektitaotlus peab olema esitatud selle aasta lõpuks.

Võrtsjärve piirkonnas on käivitunud Interreg IVA koostööprojekt COMCOT, juhtpartneriks Eesti Maaülikool.

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

Projekti üldeesmärk on teha tööd olemasolevate kogukonnapõhise turismi arendusplaanidega, et välja selgitada, millised on kogukondade arengupüüdlused ja vajadused ning kasutada neid 3D maastikuteatri töövahendis. Igas pilootregioonis kaardistatakse kogukonnapõhise turismi arengupotsentsiaal, seda hinnatakse objektiivselt, tehakse arengukavad ja luuakse etapiviisiline plaan, mis aitab neil regioonidel oma eesmärgi saavutada. Kogukonnad kaasatakse nii arendus- kui otsustusprotsessi. Kohalikud inimesed ütlevad lõpuks oma sõna, millist arengut ja kuidas nad näha tahavad.

Projekti pilootregioonina saame hakata välja arendama soti ekspertide toel piirkonna uusi arengusamme, mis lõpptulemusena kajastatakse 3D maastikuteatris. Soovime väga ka Võrtsjärve Kalanduspiirkonna liikmeid kaasata projekti arenguaruteludesse ja tegevustesse.

Ülevaade projektist on siin <http://pk.emu.ee/comcot>
Väike infoleht siin http://vortsjarv.ee/files/Comcot_esite_final.pdf

Lähisündmused, mis projektiga seoses on tulemas:

1) 9. september 2011 kell 10.00 Jõesuus

Kohalike võtmeisikute kohtumine David MacIntyre ja Kathy Velandriga. Kavas ekspertide ülevaade piirkonna uuringu metodoloogiast, kokkuvõtte Võrtsjärve piirkonnaga tutvumisreisilt juunis-augustis ning selle põhjal koostatud SWOT analüüsist, arutelud ekspertidega väiksemates gruppides.

Osalema on oodatud kohalikud ettevõtjad ja elanikud, ning valdade esindajad, kellel on huvi ja motivatsiooni osaleda projektitegevustes nüüd ja ka hilisemates etappides. Osalemisest palume teada anda hiljemalt 5.09.2011 jaanika@vortsjarv.ee või 52 98561

2) Tutvumisreis Soome, Lohja omavalitsusse 22. – 24.09.2011 Osaleda on võimalik max 6 inimesel Võrtsjärve piirkonnast. Osalemisest palume teada anda hiljemalt 12.09.2011 jaanika@vortsjarv.ee või 52 98561. Reisi kulud katab Interreg IVA programm ja Võrtsjärve SA.

COMCOT projekti raames on Võrtsjärve piirkonna võtmeisikutel võimalik heita pilk 22.09-24.09 Lohja omavalitsuses toimuvale ja osaleda Apple festivalil. Soome partneritega tutvumisreisi osalemiskulud kantakse projekti vahenditest.

Eesmärk on kaasata inimesed, kes sooviksid näha, kuidas **Lohja piirkond** välja näeb ja kuidas piirkonna arenguideed on kujundatud **Maastikuteatris** ja kuidas neid võimalusi paremini rakendada oma piirkonna kohalike inimeste poolt juhitud turismi (e. kogukonnaturismi) arendamiseks. Toimub ka koostööseminar partnerpiirkondade esindajatega teemadel, millised on teiste piirkondade probleemid ning kuidas neid lahendada püütakse, millised on nõudmised turismi kvaliteedi osas, kuidas teha vastastikku kasulikku pikajalist koostööd, võimalused piiriüleste turismitoodete/pakettide väljaarendamiseks ja muud kohalalgatatud teemad.

Angerjas kaob Eesti vetest

Eesti mereinstituudi vanemteaduri Markus Vetemaa kinnitusel on angerja arvukus vähenenud ja selle põhjuseid on mitu: angerjaid püütakse liiga palju ning mõju avaldavad ka kliimamuutused.

Vetemaa sõnul võib kohalike angerjavarude kokkukuivamine ühtlasi olla seotud muutustega Golfi hoovuse tugevuses ja suunas, kirjutab Õhtuleht. Nimelt käivad angerjad kudemas teisel pool Atlandi ookeani Sargasso meres, kust hoovus kannab vastsed Euroopasse, muutuste tõttu aga satub noori angerjaid rohkem lõunasse kui põhjapoolsetesse vetesse.

Statistikaameti andmeil on viimase kümne aasta jooksul angerjapüük Eesti rannikuvetest vähenenud ligi kaheksa ja siseveekogudest peaaegu kolm korda. Möödunud aastal tõmmati merest välja 3,5 tonni angerjat, siseveekogudest 14,3 tonni.

Allikas: Postimees

Artikkel: <http://www.postimees.ee/526712/angerjas-kaob-eesti-vetest/>

Angerja populatsioon kahaneb drastiliselt kogu maailmas

Euroopa angerja tuleviku pärast on suures mures paljude riikide kalateadlased, sest selle vääriskala varud on hakanud kiiresti kahanema. Põhjuseks peetakse nii liigpüüdmist aga ka kudemistingimuste halvenemist.

Võrtsjärve limnoloogiakeskuse juhataja ning Euroopa angerjakomisjoni töögrupi liige Ain Järvalti kinnitusel on maailma kalateadlastel praegu angerjavarude vähenemisele kaks põhilist seletust.

Üks neist on, et inimene püüab välja liiga palju Sargasso merre kudema siirduvat angerjat, põhjustades sel moel populatsioonile suuri kahjusid.

Teine ja vähemalt sama oluline põhjus on aga see, et angerja ainsas kudemispirkonnas, Sargasso meres, on halvenenud kalade sigimisvõimalused.

Euroopa angerjas koeb umbes 200-500 meetri sügavusel. Oluline on, et marjast koorunud vastsed saaksid kohe sobilikku toitu. Uuringud aga näitavad, et vesi on hakanud meres pisut teistmoodi liikuma ning koorunud angerjamaimul ei pruugi olla piisavalt toitu. Inimene selliseid globaalseid muutusi aga mõjutada ei saa.

Meri tühi

Järvalt sõnul on Euroopa angerjakomisjon kandnud selle angerja ohustatud liikide nimekirja. Selle salapärase kala püügimahud Eesti vetest on aga vähenenud katastroofiliselt.

Kui 1930. aastatel püüti peamiselt Lääne-Eesti saarte ümbrusest umbes 500 tonni angerjat aastas, siis mullu tabasid kalurid Eesti territoriaalvetest vaid 3,8 tonni ussi meenutatavat kala. Sellest omakorda 1,7 tonni püüti Soome lahest ehk suure tõenäosusega oli tegemist Peipsi vesikonnast välja ujunud angerjaga.

Euroopa Liit on hakanud rahastama angerja asustamist, kuid kehtestanud ühtlasi riikidele püügipiirangud. Nimelt nõuab liit, et vähemalt 50 protsenti asustatud kaladest peavad jõudma uuesti merre.

Eesti on Järvalt sõnul oma kohustuse täitnud eeskujulikult. Siin asustatud angerjatest jõuab merre tagasi vähemalt 70 protsenti isenditest. Katsed näitavad, et kala ujub edukalt läbi Narva hüdroelektrijaama turbiinide.

Milline täpselt on angerja rändetee ning milliseid takistusi ta kohtab teekonnal oma kudemispaika, on väga raske uurida. Kala rändab meres sügavusvahemikus 200 - 1000 meetrit. Selles sügavuses ei ole aga praktiliselt võimalik neid jälgida.

Paljud kalateadlased on teinud katseid panna angerjat kunstlikes tingimustes kudema, kuid seni ei ole see õnnestunud.

Kõige lähemale on sellele Järvalt teadaolevalt jõudnud taanlased, kel õnnestus rõhu ja veetemperatuuriga mängides panna kalad küll kunstlikes tingimustes kudema. Paraku käib inimesele ülejõu nende tingimuste tagamine, mis on vajalik kalavastsete maimuks saamisel.

Sobilikud siseveekogud

Ehkki angerjas elutseb peaaugulikut meres ning ka paljuneb seal, sobivad talle kasvamiseks suurepärastel näitel Eesti magedaveelised toitainerikkad siseveekogud.

Võrtsjärves aga eriti Peipsis leidub põhjamudas palju surusäse vastseid. Neid süües kasvab noorkala kiiresti. Püügikõlblikuks kasvavad angerjad enamasti kuue aastaga.

Igal aastal asustatakse angerjat eelkõige Võrtsjärve aga ka Vooremaa järvedesse ning Võrumaal asuvasse Vagula järve.

Asustatakse nii klaasangerjat ehk ettekasvatatud viis grammi kaaluvat maimu kui ka otse merest püütud imepisikesi maimusid. Katsetused näitavad, et angerjate ettekasvatamine tasub end meie tingimustes ära, olgugi et nende hind on märksa kõrgem.

Klaasangerja asustamisel saab välja arvutada ka potentsiaalse saagi. Kui asustada näitel Võrtsjärve 1 tonn ehk 3,3 miljonit angerjamaimu, on võimalik sellest põlvkonnast välja püüda 80 - 90 tonni vääriskala.

Kalamehed kurdavad

Viimase kümnendi vältel on viite Eesti järve asustatud keskmiselt pisut vähem kui pool miljonit angerjamaimu aastas. Suur osa maimudest on lastud Võrtsjärve. Kui palju kala asustatakse, sõltub suuresti asustusmaterjali maailmaturu hinnast.

Kõige arvukamalt asustati angerjat Võrtsjärve aastatel 1975-1991, mil aastas lasti vette kaks kuni kolm miljonit maimu. Mõnel aastal jäi asustamine siiski ka vahele.

Kõige suurem angerjasaak püüti järvest välja aastal 1989, mil kalurid tõid seda vääriskala kaldale enam kui 100 tonni.

Samas näitavad kalauurijate analüüsid, et ka arvukama asustamise puhul ei olnud saagid sugugi stabiilsed ning kõikusid aastate lõikes kordades. Nii näitel langes 1980. aastate alguses hooajaline angerjasaak Võrtsjärvelt 60 tonnilt pea 10 tonnini. Mõõnaperiood vältas neli aastat ning siis tõusis saak taas 67 tonnini.

Nii nagu toona on saakide vähenemine ka praegu tingitud tõenäoliselt kõrge veetasemega aastatest. «Kala on ilmselt umbes sama palju aga kalamehed ei saa teda kätte.» Mullu püüti järvest 10 tonni angerjat.

Angerja asustamiseks kogutakse kalameestelt mõrramaksu, mis kujuneb kalapüügiseaduse ning noorkalade asustamiseks kulunud summa pinnalt. Iga püügivahend maksab kindla summa, näitel 5000 krooni (319,5 eurot). Kui aga kogu Võrtsjärve kalurid püüavad kokku vaid 10 tonni angerjat, on nad majanduslikus mõttes selges miinuses.

Järvalt hinnangul on välja püütud angerjasaak aasta lõikes siiski suurem, 10 tonni on deklareeritud saak.

Allikas: Tartu Postimees

Artikkel: <http://www.tartupostimees.ee/527576/angerja-populatsioon-kahaneb-drastiliselt-koogu-maailmas/>

Foto: Ove Maidla

Keskkonnaminister käis Viljandimaa elu kaemas

Läinud reedel käis Viljandimaal keskkonnaminister Keit Pentus, kes kohtus Viljandi linnavalitsuse liikmetega ja kuulas Võrtsjärve kalameeste muresid.

Pentuse sõnul oli visiidi peamine eesmärk siinsete inimeste rõõme ja muresid oma silmaga näha ning kohalikega neist rääkida.

«Eriti keskkonna valdkonnas on tähtis olla kursis kõigi piirkondade oludega, sest probleemid ei arvesta omavalitsuste piire,» rõhutas ta ja lisas, et põhitähelepanu sai seekord Võrtsjärve kalurite mure angerjate vähesuse üle.

Jagas linnaisadele kiidusõnu

Enne kaluritega kokkusaamist oli Viljandi linnavalitsuses mitmetunnine kohtumine, mille minister hindas igati sisukaks. Kultuuripealinna üldist olukorda peab ta heaks ning ütleb, et mitmes osas annab Viljandi teistele Eesti omavalitsustele eeskujuga.

«Juba tänavatel ringi käies on näha, et siin on pikka aega olnud stabiilne ja õiges suunas liikuv areng,» lausus Keit Pentus Viljandi kohta. «Seda on lust vaadata.»

Pentus tõi välja, et kui paljud teised omavalitsused pole rasketel aegadel finantspoolega kõige paremini toime tulnud, siis Viljandi on kenasti hakkama saanud. Ühtlasi kiitis ta linnajuhte selle

eest, et nad on suutnud siia tuua Euroopa Liidu toetusraha ning selle abil näiteks lasteaedade olukorda parandada.

Kohtumisel tulid jutuks ka need Viljandi alad, kuhu on linna ja Euroopa Liidu rahaga rajatud teed ning kus võiks edendada ettevõtlust.

Üks neist on Reinu tee ja Raua tänava piirkond, kus riigil on mitu maatükki, mille võiks enampakkumisele panna. Seda, millist laadi ettevõtteid maatükkide vastu huvi võiksid tunda, ei tea Pentuse ütlemist mööda kunagi ette. Küll aga usub ta, et tänu linna heale mainele ei tule huvilistest puudust.

Riik peab kaluritele appi tulema

Peamiselt angerjavarude üle käinud arutelul Võrtsjärve kaluritega räägiti ka muudel seda kanti puudutavatel teemadel.

Võrtsjärve sihtasutuse panust hindab keskkonnaminister kõrgelt ning leiab, et selle tegevus on kohaliku elu arenemisele palju kaasa aidanud.

Pentuse sõnul puudutab Võrtsjärve põhihüda — üha kesisemad angerjasaagid — ka teisi Eestimaa veekogusid ning kohtumisel arutati, kuidas lahendust leida.

«Ei saa kindlalt väita, et angerjavarud on otsas,» selgitas minister. Teadlaste seisukoha järgi raskendab angerjapüüki iseloomu näitav järv, mis tõstab perioodiliselt veetaset, ning praegu on kaluritele ebasoodus seis. Samal ajal tuleb neil maksta püügi- ehk mõrramaksu, millega tasutakse järve lastavate angerjamaimude eest. Maimude hind on paraku turul märgatavalt tõusnud ning see seab kalurid veelgi raskemasse seisu.

Üks angerjavarude taastamist toetav meede on Pentuse ütlemist mööda Euroopa Kalandusfondi poolt osaliselt finantseeritav maimude järve laskmine. Nelja aasta jooksul finantseerib riik seeläbi umbes 250 000 euro ulatuses angerjavarude taastamist.

Pentuse sõnul on tähtis nüüd teha ka muudatus, mille järgi kalamehed ei peaks tulevikus Euroopa Kalandusfondist tehtud kulutusi kalameeste püügitasude arvestuses kajastama. Ühtlasi tuleb muuta paindlikumaks püügimaksu korda.

«Praeguseks kõiki mehhanismi detaile veel välja töötatud pole,» lausus Pentus ning lisas, et probleem on selgelt olemas ja sellele tuleb lahendus leida.

Ministril tuleb vahendada mitut vaidlust

Angerjapüügiga seotud mured pole ainsad, millega keskkonnaministeeriumil operatiivselt tegelda tuleb. Lahendamist vajab näiteks erametsa- ja põlluomanike ning jahimeeste vastasseis, mille tõttu esimesed ei taha teisi oma maadele lubada.

Keit Pentus ütles, et kutsus mõlemad osalised juba nädalate eest lahenduste leidmiseks ühise laua taha. Kokku on lepitud, et jahiseadust muutes võetakse aluseks ministeeriumi väljapakutud eelnõu ning seaduse põhimõtted käiakse läbirääkimistel peatükkide kaupa läbi.

«Mõlemad osapooled on väga jõulised oma huvide eest seisjad, mis on täiesti arusaadav,» ütles keskkonnaminister. Ta lisas, et lahendust soovitakse leida ning see annab head eeldused selleks, et tasakaalukas ja kõigi osapoolte huvisid arvestav kokkulepe ikkagi leitakse.

Üks intensiivne vaidlus, millega ministri jutu järgi viimastel kuudel samuti palju tegelda on tulnud, käib kohalike õhku saastavate ettevõtete ja Euroopa Liidu vahel, sest tihtilugu ei jõuta täitmist vajavate normide osas üksmeelele. Seetõttu on vaja pidada läbirääkimisi, et Eesti huvid oleksid kaitstud.

Ühtlasi tuleb Pentuse tõdemust mööda arutada tendentsi, et looduskaitse alla võetakse üha rohkem maa-alasid.

«Looduskaitse puhul peab leidma tasakaalu, kuidas loodus oleks kaitstud ja igapäevane elu saaks seda arvestavalt edasi minna. Kaitsealade moodustamisest ei tohi kujuneda piits, mida ähvardavalt viibutada,» rääkis ta ning lisas, et hea lahendus pole mitte see, kui 99 protsenti riigist on kaitse all, vaid see, kui loodust osatakse kaitsta ka ilma administratiivse sekkumiseta.

Allikas: Sakala

Artikkel: <http://www.sakala.ajaleht.ee/547262/keskkonnaminister-kais-viljandimaa-elu-kaemas>

Foto: Elmo Riig

Noorim rattaretkel „Tere Võrumaa!” osalenu oli kolmeaastane

Juuli kuu lõpus seikles Võrumaa teedel sadade kaupa jalgrattureid. 155 neist osalesid Võrtsjärve Sihtasutuse korraldatud rattaretkel „Tere Võrumaa!”.

Sihtasutus korraldas suvise rattaretkke juba kaheteistkümnendat korda järjest. Aastate jooksul on see osalejate seas ühe populaarsemaks muutunud.

Noorim tänavusel retkel osalenu oli vaid kolmeaastane, vanim 70 kanti. Mitmed matkajad pedalisid Võrtsjärve sihtasutuse rattaretkel juba 10.-11. korda.

„Rahvas oli hästi tore ja rahulik,” kiitis peakorraldaja Jaanika Kaljuvee. Kaks pikka päeva Võrumaa kuplitevahelistel teedel möödus turvaliselt, juhtus vaid paar väikeste kriimustustega lõppenud kukkumist. Öö veedeti Kirikumäe matkamajas.

Järgmisel suvel sõidetakse Võrtsjärve sihtasutuse eestvedamisel Lahemaal.

Artikli ja rikkaliku pildigalerii leiad siit:

<http://www.maaleht.ee/news/fotogalerii/fotod/rattaretkel-tere-vorumaa-noorim-osalenu-oli-kolmeaastane.d?id=50558251>

MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond

Elektroonilise kuukirja väljaandja:

MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond

Viljandi maakond

Viiratsi vald, Valma küla 70121

www.vortskalandus.ee

+372 529 8561

jaanika@vortsjarv.ee

Toimetaja:

Kertu Kikkas

kertukikkas@gmail.com

Tegevjuhi assistent